

Risicopreventie – Tendentie van de analyses

Claude Janssens

Accountant, financieel analist

Wanneer een kmo dusdanige financiële moeilijkheden krijgt dat de financiering van haar bedrijf gebeurt door institutionele derden en de analist wordt verzocht om een oplossing voor de onderneming te bedenken, moet een beknopte financiële diagnose worden opgemaakt. Dit komt neer op een snelle beoordeling van de terugbetalingsmogelijkheden van de onderneming, eventueel aangevuld met een analyse van de mogelijkheden wat betreft de continuïteit.

Terugbetalingscapaciteit

De cashflow van de onderneming wordt empirisch berekend: het betreft de som van de winst en de rekeningen 63.

- **Indicie van de terugbetalingscapaciteit:** cashflow – rekeningen 42 vergelijken met ofwel de schuld, ofwel het totaal van de jaarlijkse bedragen voorzien in het aanzuiveringsplan.
- **Indicie van de kans op failliet:** schulden op korte termijn – rekeningen 48 delen door de cashflow; een bedrag boven 3,5 wijst erop dat de onderneming daadwerkelijk in moeilijkheden verkeert en gevaar loopt om failliet te gaan.

Capaciteit om resultaten te genereren

Indien de onderneming in passief staat of indien het nettoactief is gedaald beneden het ingetekende kapitaal, komt de onderneming haar waarborgingsverplichtingen ten aanzien van derden niet meer na, zijnde het kapitaal. Dan moet de vertegenwoordiger van de onderneming worden verzocht om een financieel plan over drie jaar, met de balansen en resultaatrekeningen, af te leveren, zodat hij kan aantonen dat de continuïteit van de onderneming reëel is. Wanneer uit de balans een overgedragen verlies blijkt of wanneer uit de resultatenrekening gedurende twee opeenvolgende boekjaren een verlies van het boekjaar blijkt, moet de vertegenwoordiger ook het bewijs verstrekken dat de onderneming alle door het W.Venn. voorziene maatregelen heeft genomen (art. 333 W.Venn. voor de bvba's en art. 633 W.Venn. voor de nv's).

Ter herinnering:

- artikel 333 is van toepassing sinds 6 februari 2011 (art. 2 Wet van 7 mei 1999, BS 6 augustus 1999). Het bepaalt:

“Wanneer het netto-actief gedaald is tot beneden het bedrag van 6 200 EUR, kan iedere belanghebbende de ontbinding van de vennootschap voor de rechtbank vorderen. In voorkomend geval

kan de rechtbank aan de vennootschap een termijn toestaan om haar toestand te regulariseren.”

- artikel 633 is van toepassing sinds 6 februari 2011 (art. 2 Wet van 7 mei 1999, BS 6 augustus 1999). Het bepaalt:

“Wanneer ten gevolge van geleden verlies het netto-actief gedaald is tot minder dan de helft van het maatschappelijk kapitaal, moet de algemene vergadering, behoudens strengere bepalingen in de statuten, bijeenkomen binnen een termijn van ten hoogste twee maanden nadat het verlies is vastgesteld of krachtens wettelijke of statutaire bepalingen had moeten worden vastgesteld om, in voorkomend geval, volgens de regels die voor een statutenwijziging zijn gesteld, te beraadslagen en te besluiten over de ontbinding van de vennootschap en eventueel over andere in de agenda aangekondigde maatregelen.

De raad van bestuur verantwoordt zijn voorstellen in een bijzonder verslag dat vijftien dagen voor de algemene vergadering op de zetel van de vennootschap ter beschikking van de aandeelhouders wordt gesteld. Indien de raad van bestuur voorstelt de activiteit voort te zetten, geeft hij in het verslag een uiteenzetting van de maatregelen die hij overweegt te nemen tot herstel van de financiële toestand van de vennootschap. Dat verslag wordt in de agenda vermeld. Een exemplaar kan worden verkregen overeenkomstig artikel 535.

Een afschrift wordt ook overgemaakt aan diegenen die voldaan hebben aan de formaliteiten die door de statuten voor de toelating tot de algemene vergadering zijn voorgeschreven.

Het ontbreken van de verslagen bedoeld in het tweede lid heeft de nietigheid van de beslissing van de algemene vergadering tot gevolg.

Op dezelfde wijze wordt gehandeld wanneer het netto-actief ten gevolge van geleden verlies gedaald is tot minder dan een vierde van het maatschappelijk kapitaal, met dien verstande dat de ontbinding plaatsheeft wanneer zij wordt goedgekeurd door een vierde gedeelte van de ter vergadering uitgebrachte stemmen.

Is de algemene vergadering niet overeenkomstig dit artikel bijeengeroepen, dan wordt de door derden geleden schade, behoudens tegenbewijs, geacht uit het ontbreken van de bijeenroeping voort te vloeien.”

Als de jaarrekening rekeningen 41 bevat, moet de historicus van die verschillende rekeningen worden opgevraagd om na te gaan of er eventueel derdenrekeningen bij zijn (bestuurders, zaakvoerders, vennoten, dochtervennootschappen) die eventueel als oninbaar moeten worden beschouwd en, voor het financieel plan, moeten worden afgetrokken van het eigen vermogen en als een bron van verborgen inkomsten of zelfs als misbruik van vennootschapsgoederen moeten worden beschouwd.

Artikel 23 W.Venn., vaak niet in acht genomen, kan gevolgen hebben in geval van faling

Het zeker en vaststaand karakter of de oninbaarheid van de vorderingen

De vertegenwoordiger zal moeten kunnen aantonen dat hij het nodige heeft gedaan om het zeker en vaststaand karakter van de vorderingen na te gaan. Het voorschrift van artikel 9, § 1 van de Wet van 17 juli 1975 op de boekhouding van de ondernemingen, dat artikel 8 van de Wet van 7 mei 1999 (BS 6 augustus 1999) is geworden, bepaalt immers:

“Elke onderneming verricht, omzichtig en te goeder trouw, tenminste eens per jaar de nodige opnemingen, verificaties, onderzoeken en waarderungen om op een door haar gekozen datum de inventaris op te maken van al haar bezittingen, vorderingen, schulden en verplichtingen van welke aard ook die betrekking hebben op haar bedrijf, en van de eigen midelen daaraan verstrekt”.

Bij deze inventaris moet het bestuursorgaan toepassing maken van het voorschrift van artikel 68 van het koninklijk besluit van 30 januari 2001 tot uitvoering van het Wetboek van Vennootschappen, dat bepaalt:

“Op de vorderingen terugbetaalbaar op meer dan een jaar en op ten hoogste een jaar (waaronder de rekeningen-courant vallen) worden waardeverminderingen toegepast, zo er voor het geheel of een gedeelte van de vordering onzekerheid bestaat over de betaling hiervan op de vervaldag. Op deze vorderingen mogen eveneens waardeverminderingen worden toegepast wanneer hun realisatiewaarde op de datum van de jaarafsluiting lager is dan hun boekwaarde vastgesteld overeenkomstig artikel 67.”

Vorderingen zonder zeker en vaststaand karakter zijn in feite oninbare vorderingen met als enige reden het eigen vermogen op te smukken met de bedoeling derden te misleiden over de werkelijke capaciteit van de vennootschap en, op wettelijk vlak, te ontsnappen aan de toepassing van de artikelen 333 of 633 W.Venn. De analist moet een financieel plan eisen dat rekening houdt met dergelijke oninbare vorderingen of een oplossing bedenken om deze schulden aan de vennootschap aan te zuiveren.

Het bestaan van een rekening-courant zaakvoerder wijst op de aanwezigheid van een verborgen inkomen van de houder van de rekening – dat zeer belangrijk is wegens de wet betreffende de continuïteit

Artikel 23 van het Wetboek van Vennootschappen, dat van toepassing is sinds 6 februari 2001 (art. 2 Wet van 7 mei 1999, BS 6 augustus 1999), is duidelijk in verband met dergelijke vorderingen op vennoten:

“De vennoot die een geldsom in de vennootschap moest inbrengen, en zulks niet gedaan heeft, is, van rechtswege en zonder dat een vordering nodig is, de interest van die som verschuldigd, te rekenen van de dag waarop zij betaald moest worden.

Hetzelfde geldt ten aanzien van geldsommen door hem uit de kas van de vennootschap genomen, te rekenen van de dag waarop hij die tot zijn persoonlijk voordeel daaruit heeft getrokken.

Een en ander onverminderd meerdere schadevergoeding, indien daartoe grond bestaat.”

Het eerste lid betreft hoofdzakelijk de opvraging tot volstorting van het kapitaal en het tweede lid betreft de rekeningen-courant, ongeacht of de bedragen werden opgenomen voor privégebruik dan wel of het rekeningen-courant tussen verbonden vennootschappen betreft.

Rekeningen-courant dienen vaak om de verloning van het zaakvoerderschap te vermijden of om de arbeid in het zwart te betalen. Beroepsbeoefenaars hebben *contra legem* de gewoonte aangenomen om de verplichtingen ingevolge artikel 23 W.Venn. niet in acht te nemen en beperken zich ertoe om fictieve interesten in de PB aan te geven. Een der-

gelijke houding is feitelijk in strijd met het boekhoudrecht en een dergelijke boekhouding kan niet als volledig, juist en getrouw worden beschouwd.

De boekhouding moet dus de boeking van de interesten op deze leningen bij de vennootschap bevatten en de inresultaatneming van deze interesten weergeven. Het niet in resultaat nemen van deze interest geeft aanleiding tot een verborgen inkomen ten name van de geldopnemer, wat onaanvaardbaar is bij een vennootschap die in passief staat. Wanneer de vennootschap in aanmerking komt voor de procedure van gerechtelijke reorganisatie, blijft de houder van een rekening-courant die verborgen bezoldiging trouwens genieten zolang de rekening-courant niet terugbetaald is.

De vertegenwoordiger van de onderneming moet dus worden verzocht om de door de houder van de rekening-courant verschuldigde interesten te boeken en een tussen de vennoot en de onderneming gesloten leningscontract voor te leggen, waarbij een normale rentevoet wordt bedongen en waarbij, indien er (echte) leningen lopen (rekeningen 17, 42 en 43), die rentevoet ten minste gelijk is aan de rente die de vennootschap aan de kredietinstellingen betaalt.

Het bestaan van een rekening-courant zaakvoerder kan wijzen op het abnormale gebruik van de liquide middelen van de vennootschap en bijgevolg op misbruik van vennootschapsgoederen

Wanneer een bedrijfsleider geld uit zijn onderneming trekt, terwijl de onderneming zelf een beroep doet op kredietinstellingen om haar verplichtingen jegens haar schuldeisers na te komen, misbruikt hij de aan die financiële in-

stellingen betaalde interesten geheel of ten dele voor zijn persoonlijk voordeel. Iemand die bijvoorbeeld 50 000 EUR uit zijn onderneming heeft getrokken, terwijl de onderneming 50 000 EUR heeft moeten lenen, laat die onderneming interesten ten laste nemen die hij persoonlijk had moeten dragen. Dat is duidelijk misbruik van vennootschapsgoederen. Maar als de boekhouding een minstens evenwaardige financiële opbrengst in resultaat heeft genomen, zal dat uiteraard minder erg zijn, hoewel het strijdig blijft met het maatschappelijk doel van de vennootschap.

We moeten ook bijzonder alert zijn voor een heel stel rekeningen-courant, zowel op het actief als op het passief. Dat kan wijzen op window-dressing om waardevolle activa te beschermen in een vennootschap met een financiële structuur die het mogelijk maakt om op doordachte wijze te ontsnappen aan wettelijke bepalingen zoals de artikelen 333 of 633 W.Venn., of krediet van derden te verkrijgen. In een vennootschap waarin de rekeningen-courant toebehoren aan vennoten of aan vennootschappen van dezelfde groep of hetzelfde consortium, heeft men er baat bij om geconsolideerde rekeningen te eisen, of ten minste de rekeningen van de verbonden vennootschappen alsook de relevante documentatie over die vennootschappen bij het dossier te voegen.

Soms wijst de structuur van de jaarrekening uit dat de werkelijkheid van het vennootschapscontract niet overeenstemt met de bewoordingen van het maatschappelijk doel en/of de beweringen van de vertegenwoordiger van de vennootschap, bijvoorbeeld wanneer de bestedingen van de middelen primair economisch vreemd zijn aan het maatschappelijk doel van de vennootschap.

Voorbeeld

Toestand op 31/12/0001

Actief of bestedingen van de middelen van het vermogen		Passief of herkomst van de middelen van het vermogen					Resultaten
Vennoot (1)	Andere activa	Eigen vermogen (3)	Bankkrediet	Vooruitbetalingen op bestellingen	Leveranciers en andere schuldeisers	Institutionele derden	
94 500	1 280	45 028	35 112	0	7 582	8 058	-5 791
98,66 %	1,34 %	47,01 %	36,66 %	0 %	7,92 %	8,41 %	
Eigen vermogen		-49 472	Hetzij een overschatting van 94 500 EUR				
We kunnen ook vaststellen dat de interestlasten van het bankkrediet slechts hebben gediend om de rekening-courant te financieren, met name dat de vennootschap 5 791 EUR verliest.							

Toestand op 31/12/0002

Actief of bestedingen van de middelen van het vermogen		Passief of herkomst van de middelen van het vermogen					Resultaten
Vennoot (1)	Andere activa	Eigen vermogen (3)	Bankkrediet	Vooruitbetalingen op bestellingen	Leveranciers en andere schuldeisers	Institutionele derden	
94 500	1 947	41 528	37 763	0	8 355	8 801	-3 500
97,98 %	2,02 %	43,06 %	39,15 %	0 %	8,66 %	9,13 %	
Eigen vermogen		-52 972	Hetzij een overschatting van 94 500 EUR				
We kunnen ook vaststellen dat de interestlasten van het bankkrediet slechts hebben gediend om de rekening-courant te financieren, met name dat de vennootschap 3 500 EUR verliest.							

Toestand op 31/12/0003

Actief of bestedingen van de middelen van het vermogen		Passief of herkomst van de middelen van het vermogen					Resultaten
Vennoot (1)	Andere activa	Eigen vermogen (3)	Bankkrediet	Vooruitbetalingen op bestellingen	Leveranciers en andere schuldeisers	Institutionele derden	
209 500	1 516	103 985	41 426	44 148	21 457	0	62 457
99,29 %	0,71 %	49,28 %	19,63 %	20,92 %	10,17 %	0	
Eigen vermogen		-105 515	Hetzij een overschatting van 209 500 EUR				
We kunnen ook vaststellen dat de interestlasten van het bankkrediet nog steeds alleen maar hebben gediend om de rekening-courant en de vooruitbetalingen van klanten te financieren, en zulks ten belope van 20,92 %.							

Toestand op 31/12/0004

Actief of bestedingen van de middelen van het vermogen		Passief of herkomst van de middelen van het vermogen					Resultaten
Vennoot (1)	Andere activa	Eigen vermogen (3)	Bankkrediet	Vooruitbetalingen op bestellingen	Leveranciers en andere schuldeisers	Institutionele derden	
297 800	32 798	169 537	31 426	59 440	912	69 283	65 552
90,08 %	9,92 %	51,28 %	9,51 %	17,98 %	0,27 %	20,96 %	
Eigen vermogen		-128 263	Hetzij een overschatting van 297 800 EUR				
We kunnen ook vaststellen dat de interestlasten van het bankkrediet nog steeds alleen maar hebben gediend om de rekening-courant en de vooruitbetalingen van klanten te financieren, en zulks ten belope van 17,98 %.							

Gelet op de verhoging van de rekening vennoot, van de rekening kapitaal en de toch wel bliksemsnelle vooruitgang van het resultaat, kunnen we ons terecht vragen stellen bij de ware aard van de activiteiten van de vennootschap en de wettigheid ervan (belastingfraude, witwassen van geld?).

Besluit

Deze diverse onderzoeken moeten de beroepsbeoefenaars in staat stellen om de werkelijke toestand van de kmo te

doorgronden. Wanneer het financieel plan over drie of vijf jaar uitwijst dat het onmogelijk is om de onderneming te saneren en dat er geen financiële middelen kunnen worden ingebracht, moet de beroepsbeoefenaar een simulatie maken van een plan zoals vereist is voor de procedure van gerechtelijke reorganisatie, alsook een voorlopige jaarrekening opstellen met toepassing van artikel 28, § 2 van het koninklijk besluit van 30 januari 2001, om de beste oplossing voor de stopzetting van het bedrijf te bedenken. ●